

HAURRAREN AFEKTIBITATEA 0-3 ESKOLETAN

Izaskun Madariaga Irigorri

Jakingarriak 39 argitaratua

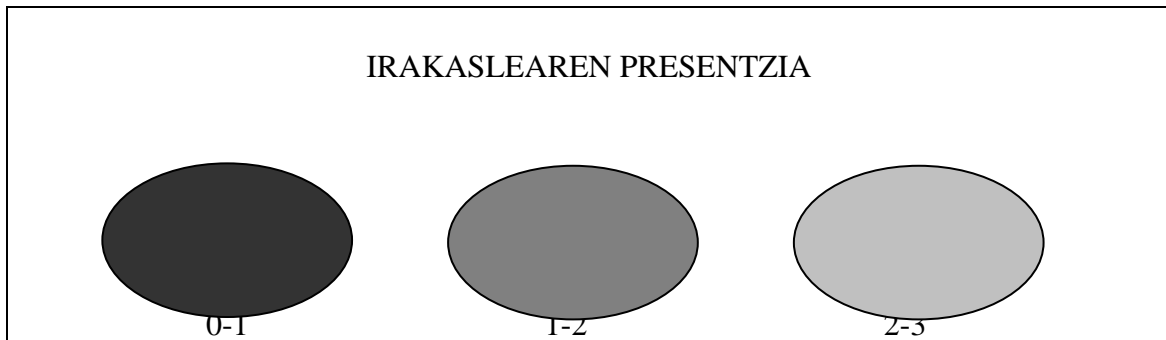
0-3ko eskolak zeregin zabala baldin badu haurraren heziketan, arlo bat dugu nabarmenki azalarazten zaiguna garapenari buruz hitz egiten hasterakoan: **haurraren mundu afektiboa edo emozionala**.

Haurra bere bizitzako lehen hilabetetan helduarekin ia bat egina azaltzen zaigu. Helduaren beharra ezinbestekoa izanik, pixkanaka joango da bere ibilbide pertsonala egiten erabateko askatasun emozionala lortu arte.

Ibilbide honek, noski, mailak ditu. Ez da berdin 0-1 urteko haur baten egoera eta 2-3ko batena, hori begi bistan dago, baina zertan ezberdintzen dira? Nolakoa behar du gure eskuartzea? Zer eskaini beharko dio eskolak haur ttiki horri?. Modu batetara edo bestera hiru galdera hauen inguruan mugituko naiz azalpen honetan.

1) IRAKASLEAREN BEHARRA

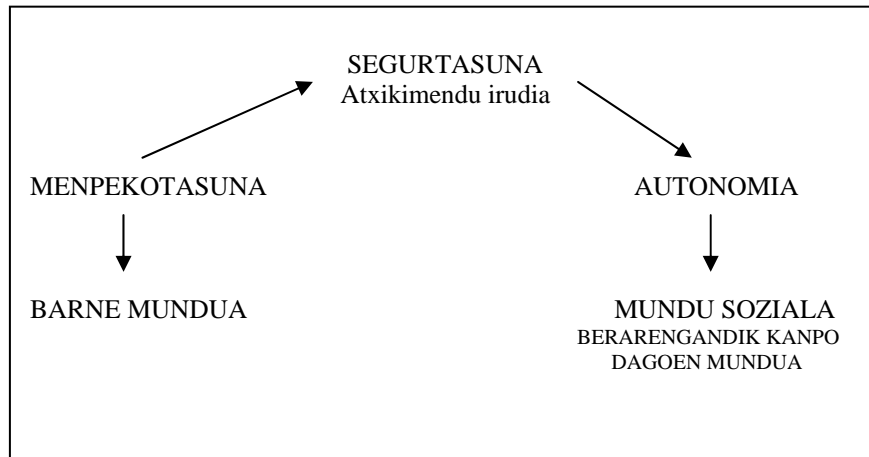
Hasteko esan behar dugu adin hauetako **haur guztiak** irakaslearen presentziaren beharra dutela. Ongi egoteko, irakaslearekin atxikitu behar du haurrak. Irakaslea erreferentzi puntu bihurtuko da, gida izango da, baina batez ere, segurtasun iturri. Haurrak segurtasuna bizitzen duen heinean, errez abiatuko da gero bere kabuzko esperientziak egitera, menpekotasunik gabeko esperientziak egitera.

Ttikiak direnean helduarekiko erabateko menpekotasuna dute, menpekotasun fisikoa bai, eta horri lotuta menpekotasun emozionala. Ama gabe, aita gabe eta **irakaslea** gabe ez dira ezer, beraien behar osoa dute, denerako, eta beraiek bakarra dira segurtasuna eskuratuko diotenak

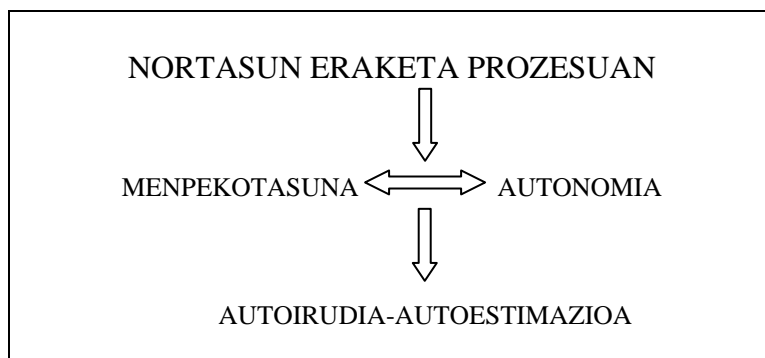
Helduago direnak, desplazatzen hasten direnean -eta honi esker- bere lehen esperientzi autonomoak egiten hasiko dira eta distantzia espaziala jartzearekin batera beren distantzi emozionala eraikitzen hasiko dira, baina irakaslea begi bistatik galdu gabe inoiz. Segurtasunaren beharra nagusi oraindik ere.

Hemendik aurrera beste egoera berri bat sortuko zaio haurrari: bere burua deskubritzen hasiko da, irakaslerik gabe mugitzen badakiela konturatuko da, bere kabuz gauzak egin ahal dituela, gero eta helduaren beharra gutxiago duela, besteengandik ezberdina dela eta gero eta esparru zabalagoan joango da bere aurkikuntza pertsonalak egiten, **bere nortasuna eraikitzen, finkatzen.** Haurraren autonomi hastapenetan gaude.

Ttikien kontuekin gabiltzanean, afektibitate munduak tindatzen du haurraren existentzia guztia. Bere garapenean eten gabeko egoerak antzemango dira, batzuek bere barne munduari zuzenduak eta besteak berriz harreman sozialeko esparruan azaleratuko direnak. Horregatik eskolako zereginen afektibitatearen atalak zehar lerro baten modura funtzionatzen du, egunero eta egunean zehar eten gabe eskuartzea suertatuko zaigulako, gainontzeko edukiak aitzakia edo lagungarri izango ditugularik haurra bere osotasunean garatzen joateko. Bestalde, haurra zenbat eta ttikigoa izan, orduan eta garrantzi handiago hartzen du mundu emozionalaren maneiuak, orduan eta errespetu handiagorekin ibili beharko dugu. Eduki mota gutxi izan arren, eduki horiek oso trinkoak suertatzen dira.

Irakaslearen eginkizuna izango da haurraren beharrak, barne pulsioak, nahiak, beldurrak, gatazkak, kezak... interpretatu, jaso, forma ematen lagundu eta pixkanaka haurrarentzat ulergarriak eta "irengarriak" izango diren eskaerak egiten joatea. Irakaslearen eskakizuna haurraren hazte estrukturaren menpe egongo den zerbait da. Hasieran "soka motzetik" heltzen baditugu haurrak, pixkanaka eta haurra sendotzen doan bezala, soka askatzen joango gara, haurraren buru-estimazioa indartuz.

2) EDUKIAK

Ezaugarri oso bereziak ditu edukien lanketak gure zikloan. Haur ttikiekin eduki gutxi izango ditugu zuzenean lantzekoak, gehienak oso periferikoak suertatuko bai zaizkigu: antolaketari dagozkionak izango dira, irakaslearen jarrerari dagozkionak, eskolako giroari... Haurrek handik eta hemendik landare baten modura xurgatuko dituztenak. Orokorrean haur-hezkuntzako eduki asko irakaslearentzat izaten direla esaten dugu eta hemen dugu adibiderik nabarmenena. Mailakatuz, hauek izango lirateke kontutan hartu beharrekoak:

0-1 URTEKO TALDEA

EZAUGARRIAK	ZER LANDU	IRAKASLEA
<p>BIZITZARA ESNATZEA. SEGURTASUNA. BARNE MUNDUA, EMOZIOAK.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Segurtasuna bizitzeko garaia. • Irakaslearekin atxikituko da. • Garapena irakasleari lotuta dago. • Ezezagunekin beldurtu egingo da. • Irakaslearen presentzia erreklamatu du. • Emozioak bat-batekoak izango dira. • Berehalako erantzuna beharko du. 	<ul style="list-style-type: none"> • Egokitzapen prozesu mailakatua. • Giro lasaia gelan. • Talde ttikiak. • Haurraren beharretaz arduratuko den Irakasle erreferente bat. • Erritmo biologikoak. • Erantzun pertsonala emateko aukera. • Erantzun puntuala emateko aukera. • Erritmo indibiduala errespetatzeko antolaketa. • Irakaslea. 	<ul style="list-style-type: none"> • Haurraren lasaitasun edo urduritasuna bere baitan dago. • Arrotzen aurrean babesa eman. • Beste haurretaz babestu. • Gorputz harreman hestua: Besoetan hartu haurrak, besoetan elikatu, jolastu, abestu, goxatu. • Elikatzeko eta lo egiteko garaiei garrantzi berezia eskaini. Lasaitasuna ziurtatu, dedikazio osoa eman. • Bakarka egoteko aukerak eskaini, jolasteko garaian, aldatzeko garaian, elikatzeko garaian, etab.

1-2 URTEKO TALDEA

EZAUGARRIAK	ZER LANDU	IRAKASLEA
<p>NORTASUN ERAKETA PROZESUA. SEGURTASUNA FINKATZEA. AUTONOMI HASTAPENAK. TALDEA.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Berria bada, <ul style="list-style-type: none"> - Amarekiko separazioa. - Egokitzapen mailakatua. 	<ul style="list-style-type: none"> • Haurra den bezala onartu.

<p>Besteengandik ezberdina dela konturatzea, bere bizitza propioa duela konturatzea, bere burua ezagutu nahia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Irakaslearekin atxikitu behar du. • Autonomi hastapenak. Helduarengandik urruntzen hasten da. Erabakiak hartzen eta praktikatzen hasten da: Zerekin jostatu, non.... • "Gaiztoa" izaten hasten da, konfliktoak sortzen, debekatu beharra.... Lehenengo ezetzak jasotzen hasiko da. • NIRIA... Egozentrismoa, bestearen lekuan jartzeko zailtasuna • EZ.... Aurka jartzea • NI, NI BAKARRIK... AUTOAFIRMAZIOA. autonomia, gatazka emozionala <ul style="list-style-type: none"> - Frustrazioa - Amorratioa - Agresibitatea • Auto-irudia. Gorputz gaitasunak, trebetasunak lantzen ditu. • Helduarekiko eskusibitatea. Espak edo zeloak. 	<ul style="list-style-type: none"> - Taldeko sarrera zaindu. - Esperientzi baikorrak ahalbideratu. - Beste haurrengandik babestu. - Irakaslearen laguntza ziurtatu. <ul style="list-style-type: none"> • Talde ttikia. • Giro lasaia • Irakaslearen finkotasuna. • Irakaslearen presentzia gelan. • Erritmo indibiduala errespetatzeko antolaketa. • Espazio eta objektu pertsonalak gelan. • Esperientzi autonomoak egiteko aukera. Jardueratan erabakiak hartzeko aukera. • Kolaborazio jarduerak. • Desplazamendua. • Autonomiari lotutako gorputz kontrola eta trebetasun motrizak. • Errealitatearen mugak, lehen arauak. • Deszentziora eramango duen talde esperientziak. • Frustrazioa bere mailan bizitzea. Kasketak... • Auto-irudiari lotutako gorputz ezagupena: <ul style="list-style-type: none"> -Gorputz esperientziazioa. Jolas sensorio-motorera. Mugimendu handiak. Gorputz atalak. • Ispilua. Irakaslearen besoak. 	<ul style="list-style-type: none"> • Atentzio indibiduala. • Irakaslearen presentzia ziurtatu, beharrak jaso, segurtasuna eskaini... Atxikitze emozionala ahalbideratu. • Pertsona arrotzetik babestu • Haurraren inizatiba errespetatu, baloratu. • Beharretan ez huts egin eta autonomia emozionalean aurreratzen lagunduko dion bultzada eman. • Laguntza eman aurretik itxaron. • Lorpenak goraiatu. • Errealitatera egokitzeo lagungarri izango den autoritate figura. • Haurrari esperientziak egiten utzi. Errealitatean kokatzen lagundu. • Adierazpenak onartu. Agresibitatearen aurrean kulpabilizaziorik ez. • Frustrazioak jaso. Haurra eutsi. • Auto-estima babestu. • Mezu baikorrak. Gaitasunak eta lorpenak goraiatu. • Gorputz harremanak. Pailakatu, Besoetan hartu, eskua eman, lurrean eseri... • Bakarkako eta taldeko gorputz jolasak. Behatzak, hankak, burua... eta gorputza orokorrean hartuta. • Behar pertsonalak zaindu, taldekoenak ahaztu gabe.
--	---	---

<ul style="list-style-type: none"> • Lehen talde harremanak. Bestea deskubritzen du. <ul style="list-style-type: none"> - Esperientzi eza - Egozentrismoa - Impulsibitatea 	<ul style="list-style-type: none"> • Talde esperientzi onak • Talde sentimendua. Talde jolasak. • Harreman estrategiak: gauzak txandaka egin, konpartitu... • Istiluak, irtenbide autonomo edo lagunduak. 	<ul style="list-style-type: none"> • Talde bizitzan zuzenki inplikatu. • Istiluetan euskarri edota konpentsatzaile papera bete. • Irtenbideak erakutsi
---	---	---

2-3 URTEKO TALDEA

EZAUGARRIAK	ZER LANDU	IRAKASLEA
<p>NORTASUNAREN AUTOAFIRMAZIOA. AUTONOMIA. TALDEA.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Irakaslea segurtasun iturri. Atxikitze emozionala. • Beste haurrek erakartzen dute. • Autoafirmazioari lotutako gatazka emozionalak. • Autonomia izan nahi du. • Autonomiari lotutako krisialdiak. Erregresio portaerak. 	<ul style="list-style-type: none"> • Berria bada, <ul style="list-style-type: none"> - Amarekiko separazioa. - Egokitzapen mailakatua. - Taldeko sarrera zaindu. - Esperientzi baikorrak ahalbideratu. - Beste haurrengandik babestu. - Irakaslearen laguntza ziurtatu. • Frustrazioak, kasketak. • Autonomia eguneroko beharizanetan. • Gorputz trebetasunak. • Esfinterren kontrola. • Frustrazioak bizi, bideratu. • Emozioen kontrol sinbolikoa. Jolasa, berbalazazioa. • Harreman estrategiak. 	<ul style="list-style-type: none"> • Erabateko disponibilitatea. • Babesa eman. • Taldean sartzen lagundu. • Segurtasun irudi. • Autonomi portaeren balorapena. • Adierazpenak jaso. Haurren egoera eutsi eta irteten lagundu. • Ziur jokatu. • Lagundu aurretik itxaron. Bakarrik egitera bultzatu. Erakutsi. • Prozesuaren inplikazio pertsonala. Bakarkako atentzioa. • Autonomia emozionalean aurreratzeko laguntza. • Adierazpenak jaso. Gorputz babesa eta hitzaren bitartez, gainditzen lagundu. • Agresibitatearen aurrean

<ul style="list-style-type: none"> • Talde bizitzako ohiturak, mugak, arauak... • Talde bizitza. Talde jolasa. • Espak edo zeloak • Auto-irudia. • Gorputzaren ezagutza. • Rolen identifikazioa. • Identifikazio sexuala. • Beldurrak 	<ul style="list-style-type: none"> • Talde bizitza baikorra. • Elkarlan, partekatze jarrerak. • Talde jolasa • Atentzio pertsonala • Gaitasun eta trebetasun kontzientzia. • Jolas sinbolikoa • Gorputzaren aurkikuntza maila guztietan. Medikuen jolasak... • Jolas sinbolikoa. • Fantasmatico mundua 	<p>kulpabilizaziorik ez. Bideak erakutsi. Bestearen egoeretz kontzientzia har arazi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gatazketan ere esperientzi autonomoak bultzatu. • Haurra baloratu. Bere burua proban jartzeko oinarrizko beharra babestu. • Auto-estima babestu • Denbora eman. • Ekintzak onartu. • Gorputz harremanak. • Misteriozko eta egoera emozionalak azaltzen dituzten ipuinak kontatu.
---	---	---

3) ESKOLAREN ANTOLAKETA

Adin hauetako eskola-antolaketak ezaugarri propioak ditu. Oro har giro segurua eta goxoa prestatu beharko dugu, haurrak babestuak eta ongi hartuak senti daitezten. Zentsu honetan **haurraren behar fisikoei** ezinbesteko arreta eskaini beharko dio eskolak, elikatzea, higiene ekintzak, atsedena hartzea, etab. eskolaren eta irakaslearen eginkizun bihurtuz. Haurrari bere osotasunean erantzun beharko diogu.

Eskolak **erantzukizun indibiduala** eta puntuala ziurtatu beharra dauka ratio egoki batekin. Haur bakoitzarengana -eta haur bakoitzak behar duen momentuan- iritsi ahal izatea ezinbestekoa da, batez ere gerorako uzten ez dakiten edo ezin duten adinekoekin. Gaur egungo legeak baimentzen duen ratioa ezarrita, nekez bete ahal izango dugu helburu hau, irakasle bakoitzarentzat haur gehiegi baitira.

Malgutasuna arlo guztietan aplikatu beharra izango dugu. Ordutegiaren banaketan, edukietan, etab. Haur ttikiek bat-bateko emozio eta egoera aldaketa asko izaten dituzte, berehala jaso beharrezkoak. Lasaialdi moduak bermatu behar dira, bai espazioari begira (kalera irtenda, eskola barruan espazioak aldatuta edo dena delako) eta baita ekintzei begira ere. Bestalde bat-batekotasuna ezinbesteko izango zaigu. Aldez aurretik ildo nagusiak besterik ezin izango ditugu antolatu, zehaztasunak eguneroko eta momenturoko utziz.

Gelako **giroa** asko landu beharko dugun zerbait da. Giro lasaia behar du haur ttiki batek eta lasaitasuna maila handi batetan taldearen tamainak emango digu. Haur asko elkartzen baditugu lasaitasun aukera gutxi izango dugu.

Eskolaren tamaina izango da bestea. Haurra etxean norbait da eta eskolan ere -nahiz eta beste modu batetan izan- norbait izaten jarraitu behar du. Kolektibitatean hezteak norbanakoari arreta berezia eskaintzea eskatzen du. Familia giroko inguru batetan mugitu ahal izatea ahalbideratu behar dugu: haurra bere izenez ezagutu ahal izatea, bere familia erreferentziaz ezagutu ahal izatea, eskolako espazio guztian mugitu ahal izan eta menderatzea, eskolakide guztiak ezagutzea eta beraien arteko harreman afektiboak ahalbideratzea.

Eskola eta etxearen arteko lokera. Askok landu arren, haurarentzat inoiz ez da gehiegi izango. Gurasoak etxeko lasaitasun berdinarekin mugitzen badira eskolan, gelaraino sartu, irakaslearekin hitz egin, haurarekin bere gelan jolastu, beste haurrekin jolastu, beste gurasoekin elkartu etab. haurrek etxeko luzapen gisara biziko dute eskola. Bestalde ziurtatu behar zaie **etxearekiko lokera afektiboak**. Zentsu honetan haurren poltsa izango da garrantzitsuena, egunero joan-etorrian ibiltzen dena, amak edo aitak beretzako prestatua, eskola bizitzako mezulari izango dena. Ez da kasualitatea poltsaren txokoa izatea haurren babes lekua, frustrazio baten aurrean edota indarberritu behar duenean berriro taldera itzultzeko. Horregatik garrantzizkoa da -handien taldean, sinbolizazio gaitasuna dutenekin behintzat- pasilloan ordez gela barruan kokatzea bakoitzaren esekitokiak.

Garrantzizkoa izango da baita ere, gurasoek egindako beste hainbat gauza edukitzea gelan: burukia, ipuina, argazki bilduma, edo beste edozer antzeko.

Arestian esandakoak ahalbideratuko digu, bestalde, haurarentzat esparru bereiztuak kokatzea gelan, modu honetan bere nortasunaren presentzia areagotzea lortuz.

Bukatzeko **taldekatze erak** aipatu beharko ditugu. Haurrak adinaren baitan, garapenaren baitan, modu homogeenan edo nahastuta elkartzeko, era guztietako arrazoiak badaude, batzuek aldeko eta besteak aurkako izango direnak. Guztiak ongi aztertu beharko ditugu erabakiak hartu aurretik. Orokorrean lortu behar duguna da haurra ongi sentitzea gelan, agresioetatik babestea, bere hazte prozesuan zanpatua ez egotea, alderantziz baizik, eta, nola ez, ikasketarako lagungarri izatea. Haurra gauza guztien gainetik zoriontsua izan behar du. Eskolan, etxean bezala, bere garapen osoa lortu behar du eta adin hauetan garapena ziurtatzeak, ezinbestez, oreka emozionala eta afektibitatea babestea eskatzen du.

Izaskun Madariaga Irigorri